

A Filadelfi-vallomás

Doktor Filadelfi a legsúlyosabb ügyein dolgozott, amikor a fia eltűnt. Nyakig volt az elmúlt húsz év legnagyobb maffiaperében, és a bíróságon növekvőben volt a tekintélye. Eixnert ugyanabban az évben nevezték ki a bíróság elnökének, de akkor még nem kezdte el az áskálódást Filadelfi ellen. Samuel, a doktor fia 2005 őszén utazott ki Hollandiába egy munkaközvetítő ügynökségen keresztül, de a szüleinek nem árulta el, pontosan hol fog dolgozni. Huszonkét éves volt, és filozófiát hallgatott, de megszakította az egyetemet, hogy kiutazhasson. Tavaszig rendszeresen jelentkezett telefonon, eleinte más-más városokból, az utolsó néhány hétben már csak Amszterdamból. Nem közölt magáról túl sok mindent, csak hogy jól van, és ne aggódjanak érte. Miután egy hétig nem jelentkezett, Helena kapcsolatba lépett az ügynökséggel, de ott már hónapok óta nem tudtak róla. Az amszterdami konzulátus munkatársai segítőkészek voltak, felhívták a rendőrséget, és a rendőrök azonnal Samuel keresésére indultak. Helena április közepén utazott ki, a férje néhány nap késéssel követte, de nem maradhatott sokáig. Eixner májusban adta be ellene az első fegyelmi indítványt, amelyet még a nyár folyamán további hat követett. Ősszel másik tanácsba helyezte őt át, majd kirakta a büntetőjogi kollégiumból is. Filadelfi számtalanszor próbált beszélni vele, de Eixner nem állt vele szóba. Régi sérelmek dolgoztak benne. Azt híresztelte, Filadelfi lekezelően bánt vele, amikor még kezdő bíró volt, most pedig arrogáns hozzáállásával rombolja a büntetőjogi kollégium tekintélyét.

Filadelfi tudomásul vette a döntést, és a következő év tavaszán határozatlan időre szóló felfüggesztését kérte. Elvonult a nyaralójába, háromszáz kilométerre a várostól, ahol jobbára csak mókusok és őzek alkották a társaságát. Helena közben a főváros és Amszterdam között ingázott, és a Samuel hollétének felderítésére létrehozott mozgalmat szervezte.

Maga Eixner lépett Filadelfi helyébe a maffiaperben, ahol tizenkét vádlott ellen folyt eljárás huszonnyolc gyilkosság és sok egyéb súlyos bűncselekmény ügyében. Az egyik évekig feltűnésmentesen élő bandatag 2005 elején kitalált, magára vállalt féltucatnyi gyilkosságot, és a vallomásaival elkezdte kitölteni a szövevényes ügyek fehér foltjait. Sokakat bemártott, ismert embereket is, akik foggal-körömmel védekeztek, és Filadelfi még azután is rendőri védelemmel járt-kelt, hogy Eixner kirakta őt az illetékes tanácsból. De a nyaralóhoz már nem követték az árnyékai.

Helena egyetlen alkalommal látogatta meg, 2007 tavaszán. A doktor egy filagóriát barkácsolt a ház mellett, addigra már kipofozta a nyaraló környékét, és odabent is megjavított mindent, ami évek óta várt a rendberakásra. Az ajtók-ablakok nyitva voltak, és amikor Helena belépett a konyhába, két mókus fordult felé a helyiség két különböző sarkából. A következő mozdulatára kámforrá váltak. Helena kávéért kért, de végül nem ivott bele. Samuelről beszélt, és a nyomokról, amiket találtak róla. Beszélt emberekkel, akik az eltűnése előtti napokban még látták őt. Filadelfi néha rá-rápillantott, kortyolgatta a kávéját, igazgatta az inge mandzsettáját. Amikor csend támadt, a doktor nagyot sóhajtott, és azt mondta, elkezdett írni valamit. Talán jobb, ha Helena tudja, mert másnak úgysem mondja el. Halkan beszélt, Helena összeráncolt szemöldökkel nézett az arcába. Mindent leír, mondta a doktor, ami eszébe jut. Itt lesz az egész, a laptopjában. Ha Helena legközelebb eljön, elolvashatja. De akkor hosszabb időre kell jönnie. Mégis miről, kérdezte Helena. A doktor kifelé nézett az ablakon, az erdő felé. Azt gondoltam, itt csend lesz, mondta, de nincsen csend. Önmagamat hallom, és ez a hang úgy dübörög, hogy majd belesüketülök. Csak a mókusokat bírom elviselni, folytatta, pedig nem szeretem őket, nem gondolok róluk semmit, és nem is érzek semmit. Azt nem tudom, ők hogy vannak ezzel az egészszel. A mókusok. Bejönnek, és az ágyamra is felmásznak éjszakánként, de nem várnak el tőlem semmit. Ha rám néznek is, nincs a szemükben kérdés. Az ők már kicsit másabbak. Reggelente bejönnek egészen a házig. Amikor kimegyek az ajtó elé, nem futnak el előlem, inkább közelebb lépdelnek. Az ő tekintetük olyan, mint egy gyereké, de ők sem várnak tőlem semmit. Helena nem mondott semmit a férjének, ő is kifelé nézett, az erdő felé, és össze-összerázkódott a hidegtől. Némán ültek így még hosszú percekig, mielőtt Helena visszaindult volna.

Doktor Filadelfire egy túrázócsapat talált rá június elején. Vízet szerettek volna kérni a nyaralóban, és a szanaszét hagyott szerszámokból arra következtettek, a gazda a közelben lehet. Egy lehasadt tölgyfaág alatt lelték meg, akkor már másfél napja halott volt, a rendőrségi jelentés azt állapította meg, egy széllelés törte le a faágat, amely halálra sújtotta.

Helena elhozta a hamvait a nyaralóhoz, és a mókusok között szórta szét az erdőben.

A laptopot hiába kutatta át többször is, nem találta meg a doktor feljegyzéseit. Papírokat sem talált a házban, csak a könyvei margójára jegyzett fel néhány gondolatot a doktor, de ezek nem az ő emlékei voltak, hanem valamiféle bölcséleti reflexiók. Helena nem ismerte azokat a szerzőket, akiket a férje legbuzgóbban széljegyzetelt. Leginkább újabb kori keresztény misztikusok voltak, Simone Weil-től Thomas Mertonig, és a jegyzetekből Helena arra következtetett, szinte semmiben nem értett velük egyet. Azt a szót, hogy hazugság, egyre többször húzta alá a jegyzeteiben, ahogy haladt előre a kötetekben. De valamiért mégis fanatikusan rötta tele a könyveket kusza ceruzairásával. Voltak mondatok, amelyeket egysze-

rúen átfirkált, Simone Weil *Jegyzetfüzetében* például ezeket: „A rossz szemmel látható, a jó titkokat rejt.” „A teremtés: a jó darabokra törve és szerteszórva a rossz közé.” Többször utalt a zavaros jegyzeteiben az „apophaszisz” fogalmára mint valami eredendő rosszra. Helena utánanézett az interneten: a keleti misztikusok nevezték így a tagadást és az Isten emberi kategóriák általi megismerhetetlenségét. Doktor Filadelfi mintha megerőszkolva érezte volna magát, amikor ezeket a szövegeket olvasta. Thomas Merton könyveibe olyanokat írt, hogy „valóságnak naiv, költészetnek kevés”, „lebegés”, „csacsogás”; helyenként hosszabban is kifejtette: „Nincs nagyobb hiúság, mint leírni valamit, amiről tudjuk, hogy semmit sem tudunk róla.” Vagy: „Szellemi lustaság a szimbólumoknak valóság tartalmat tulajdonítani – lásd a kereszt ügyét.” Helena kimásolta ezeket a széljegyzeteket a laptopjába, a könyveket pedig hazavitte a városba. Megkérdezte a szomszédot, egy r.-i pszichiátert, neki beszélt-e doktor Filadelfi arról, hogy min dolgozik. A pszichiáter rövid töprengés után azt válaszolta, egyszer említette, hogy emlékiratokat ír, de ő azt gondolta, tréfál. Egy másik alkalommal pedig említette, elbeszélést ír, amelyben semmi más nem lesz, csak pusztá tények. A pszichiáter vállat vont, elvégre bíró volt, a rögeszméje volt a tényszerűség. Néha mesélt neki az ügyeiről, tette hozzá a pszichiáter. Például arról, amikor behozatott a tárgyalóterembe egy szecs kavagót, hogy az ügyész azon szemléltethesse, milyen lehetett rajta felaprítani egy embert. De lehet, hogy ezt is csak a tréfa kedvéért mondta.

Még azon a nyáron komoly fordulat állt be a maffiaperben. A tanú, aki vallomásával előrelendítette az ügyet, visszakozott, négyszer változtatta meg a vallomását, majd visszavonta, és hallgatásba burkolózott. Szeptember utolsó napjaiban az ügyvédje kiállt a kamerák elé, és azt mondta, tudomásukra jutott, hogy az ügyet korábban kezelő, azóta elhunyt bíró, doktor Filadelfi emlékirataiban új tényeket jelölt meg az ügyel kapcsolatban.

Eixner még aznap felhívta Helenát, és Filadelfi hagyatékáról érdeklődött nála. Tudnia kell, hol van az emlékirat, és mi lesz a sorsa, mert nem szívároghat ki. Filadelfi túl sokat tudott, túl sok mindenről. Helena közölte vele, aggodalomra semmi ok, az emlékirat nem létezik, esetleg a terve létezett, de mindent átkutatott, eredménytelenül. Eixner arra kérte, kutasson tovább, és amint megtudott valamit, neki szóljon először.

Helena elutazott a nyaralóhoz, de száraz mókusürüléken kívül semmi újat nem talált.

Amikor visszatért a városba, az a hír fogadta, hogy Eixner lemondott a bíróság elnöki pozíciójáról. Rövid nyilatkozatában annyit közölt, úgy tudja, doktor Filadelfi emlékiratai súlyosan kompromittálják, és felkészült rá, hogy védekezzen. Az egyik újságíró megkérdezte, konkrétan miről van szó, mire Eixner egy pillanatra a kamerába nézett, és zavart tekintettel azt mondta, semmiről.

Helenának eszébe jutott a férje egyik széljegyzete: „A semmi nem ellentmondás, hanem megtevesztés.”

Néhány nap múlva a maffiaper vádlottjai sorra vallani kezdtek, és összesen harminchat gyilkosságot vállaltak magukra, újabb elkövetőket nevezve meg, akiknek befolyásos üzlemberekhez és politikusokhoz is közük volt. A vádlottak közül többen doktor Filadelfi emlékirataira hivatkoztak, amelyek ügyvédjeik állítása szerint mostanra „széles körben ismertté váltak”. Helena hiába kereste Eixnert, nem reagált a hívásaira, és a bíróságról senki sem akart szóba állni vele.

A rendőrök házkutatási parancs alapján átkutatták a nyaralót és a városi lakást is. Helena nyugodtan magyarázta nekik, nem fognak találni semmit. A sajtóban különféle híresztelések kaptak szárnyra a Filadelfi-iratokról, ahogy az újságírók a doktor állítólagos szövegeit elnevezték, de ezek nem tartalmaztak konkrét megállapításokat.

Három bíró tett vallomást a bíróságon még az ősz folyamán. A sajtó azt írta, doktor Filadelfi rejtélyes emlékiratai leplezték le őket. Helena ismerte az egyiküket, aki a férje régi barátja volt. Skultétnak hívták, az egyik legműveltebb ember volt, akivel Helena valaha találkozott, Filadelfi úgy szokta mondani: világló elméjű. Helena felhívta, és Skultéty zavartan igent mondott a meghívására. Egy gyors kávé t hörpintettek fel egy szűkös presszóban, nem messze a bíróságtól. Skultéty nem nézett a szemébe, és csak annyit mondott, megbukott, és nem maradhat bíró. Ahhoz, hogy valaki megbukjon, néha tulajdonképpen el sem kell követni semmit, tette hozzá, és mintha mosolygott volna.

Helenát háromszor hallgatták ki, és a harmadik alkalommal az egyik nyomozó, egy értelmes arcú, szelíd zöld szemű fiatal férfi elárulta neki, hogy egyetlen sorát sem találták meg Filadelfi emlékiratainak. Hozzátette, ő soha nem hitte el, hogy az a faág véletlenül zuhant le akkor az erdőben. Pedig mindez véletlen, mondta Helena. Ezt hogy érti, kérdezett vissza a nyomozó. Helena a férje egyik jegyzetét idézte. Ha nincs véletlen, igazság sincs.

A három bíró vallomása hosszan tartó beismerési hullámmal váltott ki: először csak olyanok jelentkeztek, akiknek közük volt Filadelfihez, régi kollégái, barátai, iskolatársai, rokonai. Csalásokról, zaklatásokról, erőszakos cselekményekről kezdtek el beszélni, amelyeket egy éve, tíz éve, harminc éve követtek el, és most részletesen beszámoltak mindenről. Egytől egyig Filadelfi emlékirataira hivatkoztak. Ott van minden, a Filadelfi-vallomásban, üzenték ügyvédjeiken keresztül vagy mondták bele a kamerákba, és felidéztek, amikor elbuktak. Őket más, közismert emberek követték, akik soha nem is találkoztak Filadelfivel, még a létezéséről sem tudtak korábban. Az ő bukásuk története is szerepel a doktor emlékirataiban, állították egyhangúlag.

Nincsenek megaláztatások, csak tények és ráfogások vannak, mondta maga elé Helena doktor Filadelfi egyik széljegyzetét.

Helena végül maga is kiállt, és elmondta: olvasta a férje emlékiratait. Ő maga vette fel a videót, amit feltöltött a netre, és amelyben vallomást tett. Olvasta a rejtélyes Filadelfi-iratokat. Amikor meglátogatta őt a nyaralóban, 2007 tavaszán.

Szajkók szálltak a párkányra, és a mókusok majdnem rámásztak a lábára, ahogy ott feküdt a kanapén, a nyitott ablak mellett, az ölében a férje laptopjával. A férje azt akarta, legyen valaki rajta kívül, aki ismeri a szöveget, mert lehet, hogy végül úgy dönt, megsemmisíti. Valakivel meg akarta osztani. Megsejtett valamit az igazság és a hazugság kölcsönhatásairól, mondta neki a férje, valamit, amit harmincéves bírói működése alatt nem vett észre. Nem vehette észre, mondta, mert túl sok minden takarta el. Helena egy egész hétvégén át, éjjel-nappal bújtta a sűrűn rótt sorokat, és igen, minden ott volt, ami eddig elhangzott, és még annál sokkal több. Bő kétezer gépelt oldal, és tényleg, csupa tény, kikezddhetetlenül. Most pedig eljött az én időm is, mondta Helena. A fiunk miatt tettem. A férjem megmenthette volna a fiunkat, de ezt elmulasztotta. Elhagyott bennünket, és akkor sem tért vissza, amikor Samuel eltűnt. Visszahozhattuk volna Samuelt, de ő, doktor Filadelfi nem tett semmit. Elvonult, és másodszor is elhagyott bennünket. Így aztán kerestem valakit, aki gondoskodott róla, hogy az a bizonyos faág jó helyre zuhanjon. Csak később jöttem rá, hogy benne volt ez is. Megírta előre ezt is, de úgy, hogy akkor ne ismerjem fel. Megírta, hogy meg fogom ölni.

Ezzel a lelepleződések sorozata véget ért. Más már nem hivatkozott doktor Filadelfi vallomásaira, és bár több állítólagos kötet is megjelent ezzel a címmel, ezek általános érdektelenség mellett porosodtak a könyvesboltok polcain, amíg fel nem falta őket feledés.

Szalay Zoltán (1985)

Péntes Tímea (1976)